

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 335/2019-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Mikulášom Buzgóom, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 34 C 168/2008-347 z 27. mája 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 7/2017 zo 4. júla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 34 C 168/2008-347 z 27. mája 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 7/2017 zo 4. júla 2017.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že v konaní začatom na základe žaloby [REDAKOVANÉ] (žalobcovia); ktorým sa v občianskoprávnej veci domáhali proti sťažovateľke (neteri poručiteľa [REDAKOVANÉ], žalovanej) určenia neplatnosti závetu poručiteľa [REDAKOVANÉ] okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že určil, že *„závet poručiteľa [REDAKOVANÉ] spísaný dňa 3. 4. 2008 vo forme Notárskej zápisnice evidovaný pod č. N 105/2008, Nz 13845/2008, NCRIS 13768/2008 Notárskym úradom [REDAKOVANÉ] je neplatný...“*. Z odôvodnenia uvedeného rozsudku vyplýva, že okresný súd *„na prejednanie veci nariadil pojednávania, na ktorých vykonal dokazovanie oboznámením sa s listinnými dôkazmi produkovanými účastníkmi konania, výsluchom žalovanej, výsluchom navrhnutých svedkov, znaleckým posudkom, výsluchom znalca ustanoveného v konaní“*, pričom po zistení, že *„žalobcom prislúcha naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keďže ako neopomenuteľní dedičia by boli v dôsledku závetu zriadeného poručiteľom [REDAKOVANÉ] v inom postavení z hľadiska dedičského práva. Prislúchalo, a aj prislúcha im preto právo domáhať sa určenia neplatnosti závetu.“*, zameral dokazovanie na zodpovedanie otázky, *„či v danom prípade konal poručiteľ v stave duševnej poruchy.“* Počas súdneho konania boli okresnému súdu predložené tri znalecké posudky.

2.1 Podľa záverov prvého znaleckého posudku (č. 4/2010 z 25. januára 2010 vypracovaného znalcom MUDr. [REDAKOVANÉ]) predloženého žalobcami *„[REDAKOVANÉ] dňa 3. 4. 2008 nebol spôsobilý vykonať právny úkon, t. j. podpis záveru, a to pre poruchu pamäti, úsudku a ostatných poznávacích funkcií, ktoré museli byť prítomné, i keď vedomie mohlo byť jasné“*.

2.2 Na základe návrhu sťažovateľky predneseného na pojednávaní konanom 23. marca 2010, ktorým okresnému súdu navrhla, aby vo veci nariadil znalecké

dokazovanie, okresný súd uznesením z 15. júna 2010 pribral do súdneho konania znalca z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatria (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria), MUDr. ■■■■■, ktorému uložil povinnosť odpovedať na otázky, či bol „■■■■■ v deň zostavovania závetu 3. 4. 2008... spôsobilý slobodne a vážne prejavíť svoju vôľu formou spísania závetu a schopný posúdiť význam a následky takého právneho úkonu“. Podľa záverov druhého znaleckého posudku (č. 4/2011 z 8. júla 2011 vypracovaného znalcom MUDr. ■■■■■) „u ■■■■■ bola dňa 3. 4. 2008 vzhľadom na svoj zdravotný stav a psychický stav schopnosť rozpoznať dôsledky svojho konania znížená, preto nebol spôsobilý slobodne a vážne prejavíť vôľu formou spísania závetu a nebol schopný posúdiť význam a následky takéhoto právneho úkonu. V časti označenej ako rozbor znalec uviedol, že posúdenie duševného stavu posudzovaného ■■■■■ bolo uskutočnené na základe preštudovania zdravotnej dokumentácie... Celková progresia nádorového ochorenia, ktorú sprevádzalo aj chudnutie, výrazne bolesti a celkové chradnutie podmienila aj zmeny v psychickom fungovaní posudzovaného. Tieto zmeny psychického stavu sa prejavovali opakovanými zmenami v kvalite vedomia - zmätenosťou, kedy sú u jedinca poznávacie schopnosti ako aj schopnosť rozpoznať dôsledky svojho konania znížené.“.

2.3 Dňa 25. septembra 2012 sťažovateľka predložila okresnému súdu tretí znalecký posudok [č. 140/2012 z 25. augusta 2012 vypracovaný znaleckou organizáciou v odbore zdravotníctva a farmácie – spoločnosťou Inštitút forenzných medicínskych expertíz s. r. o. (ďalej len „znalecká organizácia“)], z ktorého vyplynul záver, že „■■■■■ dňa 3. 4. 2008 vzhľadom na svoj zdravotný stav a psychický stav bol spôsobilý vykonať právny úkon a bol spôsobilý slobodne a vážne prejavíť vôľu spísanú formou notárskej zápisnice dňa 3. 4. 2008 a bol schopný posúdiť význam a následky takéhoto právneho úkonu... Poručiteľ z hľadiska psychických porúch v čase spísania závetu netrpel takými poruchami kognície, ktoré mu bránili vykonať v podstate jednoduchý právny úkon.“.

2.4 Okresný súd ďalej konštatoval, že nemal o záveroch znaleckého posudku vypracovaného znalcom MUDr. ■■■■■ «žiadne pochybnosti a tieto v konečnom dôsledku boli aj obhájené znalcom na pojednávaní, ktorý sa dostatočným spôsobom vyrovnal s argumentáciou a závermi znaleckého posudku č. 140/2012 podaným znaleckou

organizáciou... ktorý bol vypracovaný na žiadosť žalovanej, a ktorý súd rovnako ako znalecký posudok predložený v konaní žalobcami, považoval len za listinný dôkaz, z ktorého je zrejmé, že znalecká organizácia nesúhlasí so závermi znalca MUDr. ██████████

Zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov. Táto zásada znamená, že záver, ktorý si súd urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu.

Keďže súd považoval závery znalca za správne a jednoznačné (v spojení s vyhodnotením iných listinných dôkazov a to listinným dôkazom – znaleckým posudkom predloženým žalobcami a lekáorskými správami o zdravotnom stave poručiteľa zo dňa 21. 2. 2008, 21. 2. 2008, ošetrovateľskými záznamami), a teda nemal o nich pochybnosť, nevyhovel tak návrhu žalovanej na nariadenie kontrolného znaleckého dokazovania.

Na tomto mieste súd poznamenáva, že znalecká organizácia v znaleckom posudku predloženom žalovanou nedodrжала líniu znaleckého dokazovania a zákonom nedovoleným spôsobom presiahla znalecké kompetencie, keď vyjadrovala subjektívne názory ohľadom motívu spisania závetu poručiteľom (str. 11 „je veľmi pravdepodobné, že poručiteľ naliehal nato, aby sa tieto veci dali do poriadku aj preto, že si závažnosť a konečnosť svojho stavu uvedomoval“) a vyjadrovala aj právny názor na vec (str. 11 „podpis závetu je jednoduchý právny úkon, poručiteľ to, že časť predmetného dedičstva chce odkázať svojej neteri, v minulosti opakovane deklaroval“), čím vznikla pochybnosť o objektivite podaného znaleckého posudku...

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a citované ustanovenia súd žalobe v plnom rozsahu vyhovel a rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovvej časti tohto rozsudku.».

3. Na základe odvolania sťažovateľky, v ktorom namietala, že okresný súd nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu vo veci samej ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia pritom konštatoval, že „súd prvej inštancie vyhodnotil všetky dôkazy... a vzal do úvahy a prijal záver, že kontrolný znalecký posudok už netreba vykonať, lebo nie je potrebné doplniť dokazovanie... Po preukázaní

aktívnej legitímácie označených dedičov – navrhovateľov, po splnení všetkých zákonných podmienok, navrhovatelia boli úspešní v konaní proti žalovanej a rozhodnutie súdu prvej inštancie o tom, že závet poručiťľa ■■■■■ je neplatný, je zákonný a správny... Ani odvolací súd nemal o záveroch znaleckého posudku súdneho znalca MUDr. ■■■■■ pochybnosti, tieto závery sú jednoznačné a treba zdôrazniť, že tak konanie pred súdom prvej inštancie ako aj pred odvolacím súdom predstavujú určitú jednotu a ak odvolací súd sa neodchýli od skutkových zistení súdu prvej inštancie a nedoplňuje dokazovanie, je treba vychádzať z toho, že akceptuje vyhodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie a strana sporu, ktorá namieta závery dokazovania ako aj presvedčivosť rozsudku nemá potom právo na odpoveď na všetky argumenty, ktoré boli uvedené v odvolaní tak ako sa to stalo v súdnej veci.“.

4. Dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu odôvodnené tým, že okresný súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP], Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2 Cdo 168/2018 z 29. marca 2019 odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP; uvedené uznesenie bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky 17. mája 2019.

5. So závermi okresného súdu a krajského súdu sťažovateľka nesúhlasí. V ústavnej sťažnosti na jednej strane uvádza, že „sa nedovoláva na spôsob dokazovania, ktorý chcela presadiť v súdnom konaní“, avšak na druhej strane, vyslovíac názor, že v konaní pred okresným súdom mala byť vypočutá aj znalecká organizácia, ktorá vypracovala tretí znalecký posudok, tvrdí, že „postupom nesprávneho hodnotenia dôkazov znaleckého posudku boli čo do objektivity spochybnené a výpovede svedkov ■■■■■ a ■■■■■ boli paušálne hodnotené ako tendenčné. Namietané skutočnosti v doterajšom postupe súdov neboli akceptované a hodnotené. Takto moje základné právo na spravodlivý súdny proces bolo porušené.“. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 350/08, II. ÚS 205/2016) z ktorej vyplýva, že „o neprípustnom zásahu do základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu

predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, alebo vtedy, ak by nevykonaním navrhovaného dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní“. Sťažovateľka zároveň poukazuje na to, že ústavný súd už nálezom sp. zn. II. ÚS 54/2016 zo 14. apríla 2016 rozhodol, že jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 168/2008 porušené boli, pričom okresnému súdu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov konania.

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 34 C 168/2008-347 z 27. mája 2016 (body 2 až 2.4) a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 7/2017 zo 4. júla 2017 (bod 3).

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušeníach základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo

kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neutržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neutržateľné (I. ÚS 17/01).

16. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet

pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

17. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 34 C 168/2008-347 z 27. mája 2016

18. V rámci predbežného prerokovania návrhu na začatie konania ústavný súd dospel k záveru, že na preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu bol príslušný krajský

súd, ktorého právomoc predchádzala právomoci ústavného súdu, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 7/2017 zo 4. júla 2017

19. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde vzhľadom na dátum doručenia písomného vyhotovenia uznesenia najvyššieho súdu (bod 4) právnenému zástupcovi sťažovateľky zachovaná.

20. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta v podstate to, že okresný súd nenariadil vo veci kontrolné znalecké dokazovanie, ktoré bolo podľa jej názoru potrebné na zistenie rozhodujúcej skutočnosti – právnej spôsobilosti poručiteľa ■■■■■ v deň spísania závetu notárom, a že na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, čo krajský súd akceptoval (bod 5).

21. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

22. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento

článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

23. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil, jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax a dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

24. Odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (m. m. II. ÚS 78/05).

25. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, neznamená to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESLP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61).

Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESĽP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodrazí v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, s. 67, 74). Odvolací súd sa tiež v zásade môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESĽP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, č. 20772/92).

26. Vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom súdnom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Ústavnému súdu však nemožno odňať právomoc kasačného zásahu do tohto hodnotenia vtedy, keď je v rozpore so zákonným príkazom vyjadreným v § 191 CSP v miere spôsobilej postaviť konanie i jeho výsledok do pozície nespravodlivosti a neobjektívnosti. Uvedené zákonné ustanovenie upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára všeobecnému súdu priestor pre ľubovoľné (svojvoľné) hodnotenie dôkazov. Práve prípadná svojvôľa v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v súdnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho súdneho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvôľa konajúceho súdu je hrubým narušením spravodlivostnej kvality a objektivity súdneho rozhodovania. V opačnom prípade by sa právomoc ústavného súdu odôvodnená požiadavkou ochrany základných práv a slobôd uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy stala neúčinnou (m. m. I. ÚS 211/2012, III. ÚS 90/2015, ZNaU 39/2015).

27. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či ústavná sťažnosť je alebo nie je opodstatnená.

28. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (m. m. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

29. Podľa § 215 ods. 1 CSP súd rozhodne na základe zisteného skutkového stavu. Podľa § 215 ods. 2 CSP skutkový stav sa zisťuje procesným postupom podľa tohto zákona.

30. Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

31. Dokazovanie všeobecného súdu podrobne upravujú ustanovenia § 185 až § 211 CSP s tým, že ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké

poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje postup podľa § 206 CSP, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca. Ak súd ustanovil viacerých znalcov, môžu vypracovať spoločný posudok (§ 207 ods. 1 CSP). V písomnom znaleckom posudku znalec odpovie na položené otázky; nevyjadruje sa k právnemu posúdeniu veci (§ 207 ods. 2 CSP). Návrh na nariadenie znaleckého dokazovania znaleckým ústavom je prípustný len v obzvlášť závažných prípadoch vyžadujúcich si osobitné vedecké posúdenie, alebo ak závery znalcov sú v zrejmom rozpore (§ 207 ods. 3 CSP).

32. Nová právna úprava civilného sporového konania (účinná od 1. júla 2016) už explicitne neobsahuje možnosť preskúmania znaleckého posudku iným znalcom, tzv. „kontrolný znalecký posudok“, tak, ako to upravoval § 127 ods. 2 OSP (účinný do 30. júna 2016). Prostredníctvom § 209 CSP sa zaviedol inštitút „súkromného znaleckého posudku“, t.j. znaleckého posudku predloženého sporovou stranou bez toho, aby znalecké dokazovanie nariadil súd. Ak je spolu so žalobou predložený súkromný znalecký posudok, ktorý má všetky zákonom predpísané náležitosti a obsahuje doložku o tom, že znalec si je vedomý následkov vedome nepravdivého znaleckého posudku, postupuje sa pri vykonávaní tohto dôkazu, akoby išlo o znalecký posudok súdom ustanoveného znalca. Upustilo sa teda od posudzovania súkromných znaleckých posudkov len ako súkromných listín. Samozrejme, všetky znalecké posudky (aj súkromné) hodnotí súd komplexne v rámci voľného hodnotenia dôkazov (§ 191 CSP). Hodnotí sa presvedčivosť znaleckého posudku vo vzťahu k posudzovaným skutočnostiam, jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi, a ak sa súd s jeho závermi nestotožňuje, je povinný to odôvodniť v rozhodnutí vo veci samej.

33. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvoinštančné konanie, pričom nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto

niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

34. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

35. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) totiž nepatrí právo sporovej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

36. V danom prípade nič nenasvedčuje tomu, že by zo strany krajského súdu došlo k „nepripustnému zásahu“ do základného práva sťažovateľky v zmysle judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 350/08, II. ÚS 205/2016), na ktorú poukázala v ústavnej sťažnosti.

37. Vzhľadom na predmet ústavného prieskumu vymedzený v bode 9 ústavnej sťažnosti nebola pre rozhodnutie ústavného súdu o ústavnej sťažnosti podstatná ani skutočnosť, že nálezom sp. zn. II. ÚS 54/2016 zo 14. apríla 2016 rozhodol, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 168/2008 porušené boli, pričom okresnému súdu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov.

38. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2019